

Projekt

**UCHWAŁA NR.....
RADY MIEJSKIEJ W SOBÓTCE
z dnia..... grudnia 2020 roku**

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych dla Miasta i Gminy Sobótka na rok 2021**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713) , art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. 2019 Poz. 2277 ze zm.)

**Rada Miejska w Sobótce,
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Sobótka na rok 2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.**

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Sobótka.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XIII/138/19 Rady Miejskiej w Sobótce z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Sobótka na rok 2020.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2021 roku.

Grzegorz
radca gminny

Uzasadnienie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, jest kontynuacją działań realizowanych w latach poprzednich. Określa zadania własne gminy, zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Realizacja wymienionych zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu uchwalanego corocznie przez radę miejską. Przepisy do wymienionej powyżej ustawy stanowią, iż źródłem finansowania programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są opłaty z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA MIASTA I GMINY SOBÓTKA na rok 2021

I. WSTĘP

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które z mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj. zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Problemy związane z alkoholem powodują także wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo. Koszty te szacowane są przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na poziomie 1, 3% PKB, tj. ok. 17, 5 mld zł.¹

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok (zwany dalej Gminnym Programem) określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych. Gminny program jest kontynuacją szeregu działań zainicjowanych w latach ubiegłych.

Program winien być realizowany przy współpracy różnych podmiotów, począwszy od pomocy społecznej, poprzez placówki oświatowe, służbę zdrowia, instytucje strzegące porządku publicznego i przestrzegania prawa, organizacje pozarządowe oraz instytucje kościelne, które poprzez swoje doświadczenia stanowią nieodłączną część systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

¹ „Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015” www.parpa

Podstawy prawne

Obowiązek uchwalania niniejszego Programu wynika z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm).

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.),
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Sobótka na lata 2019 – 2023,
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2365 ze zm.),
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.),
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. Poz. 685 ze zm.),
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492)

Od roku 2005 roku gmina ma obowiązek opracowania programu zawierającego zadania z tego zakresu.

Art.4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, nakładają na gminę obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, oraz integracji społecznej osób uzależnionych.

Do działań tych należą między innymi:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i / lub innych substancji psychoaktywnych.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i / lub narkomanii.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży, określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dn. 26 października 1982 r. oraz postępowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Miejską w Sobótce (dalej zwane Programem).

II. PODSTAWOWE POJĘCIA

1. Alkohol to związki organiczne zawierające jedną lub więcej grup hydroksylowych. Potocznie „alkoholem” nazywa się alkohol etylowy czy etanol lub napój alkoholowy, który dzielimy na piwo, wino oraz alkohole spirytusowe. Według ustawy, w Polsce do napojów alkoholowych zaliczamy każdy produkt przeznaczony do spożycia, zawierający więcej niż 0,5% alkoholu etylowego.

2. Narkotyk, substancja psychoaktywna, środek odurzający, używka – to określenia o podobnym znaczeniu stosowane wymiennie w języku potocznym. W medycynie, psychologii aktualnie obowiązującym nazewnictwem jest substancja psychoaktywna. W medycynie „narkotykami” określa się te substancje psychoaktywne, które działają m.in. przeciwbólowo poprzez określone receptory mózgowy. Z kolei pojęcie narkomanii wywodzi się od słowa „narcos”, co oznacza odurzenie, senność, uśpienie.

3. Substancja psychoaktywna -substancja chemiczna (związek chemiczny) oddziałująca na ośrodkowy układ nerwowy przez bezpośredni wpływ na funkcje mózgu, czego efektem są czasowe zmiany postrzegania, nastroju, świadomości i zachowania.

Substancje psychoaktywne:

- wpływają na centralny układ nerwowy,
- przyjmowane są w celu doznania przyjemności, zmiany świadomości, uzyskania określonego nastroju, przeżycia ekstremalnych doznań,
- wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia krwi, przyspieszenie tętna, pobudzenie),
- przewlekłe przyjmowane mogą prowadzić do uzależnienia, które często nazywane też jest narkomanią czy toksykomanią,
- mają pochodzenie naturalne lub syntetyczne,
- często, szczególnie w publikacjach popularnych są dzielone na tzw. narkotyki miękkie, (jako bezpieczne, mało szkodliwe) oraz twarde (niebezpieczne, groźne).

Za „narkotyk miękką” uznawana jest np. marihuana. Określenia te są mylące, nieprawdziwe, dają złudne poczucie bezpieczeństwa np. przy stosowaniu marihuany.

W Polsce obowiązuje podział substancji psychoaktywnych na trzy główne grupy:

- alkohol, opiaty, leki uspokajające i nasenne (działające głównie rozluźniająco, uspokajająco, nasennie),
- kanabinole i inne substancje halucynogenne, lotne rozpuszczalniki (działające głównie euforycznie, powodujące omamy, urojenia),
- kokaina i inne substancje stymulujące, nikotyna (działające pobudzająco, podwyższające nastrój).

4. Uzależnienie jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in. somatycznych, psychicznych i społecznych. Uzależnienie często kończy się śmiercią z powodu następstw zdrowotnych.

5. Alkoholizm polega na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Objawia się tym, że osoba uzależniona pije mimo nieprzyjemnych konsekwencji, jakie pojawiają się wraz z rozwojem uzależnienia. Jest to choroba, którą można i należy leczyć. Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych. Do podstawowych objawów uzależnienia od alkoholu, należą przede wszystkim: utrata kontroli nad

picie, robienie i mówienie rzeczy, których się żałuje, występowanie zespołów abstynencyjnych, koncentracja życia wokół alkoholu, zmiana tolerancji na alkohol, zaburzenia pamięci i świadomości, nawroty picia.

6. Profilaktyka to działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi niekorzystnego zjawiska. Jest też jednym ze sposobów reagowania na zjawiska społeczne, które oceniane są, jako szkodliwe i niepożądane. Ta ocena skłania do traktowania takich zjawisk w kategoriach zagrożeń i podejmowania wysiłków w celu ich eliminacji lub choćby ograniczenia. Profilaktykę uzależnień określa się również, jako zmniejszenie strat związanych zużywaniem środków odurzających poprzez ograniczenie do minimum potencjalnych szkód, jakich mogą doznać osoby używające substancji psychoaktywnych.

Poziomy profilaktyki:

- profilaktyka uniwersalna kierowana do wszystkich w określonym wieku bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych lub zaburzeń psychicznych i dotycząca zagrożeń znanych, rozpowszechnionych znacznym stopniu –np. przemocy czy używania substancji psychoaktywnych;

- profilaktyka selektywna ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymagająca dobrego rozpoznania tych grup w społeczności lokalnej;

- profilaktyka wskazująca kierowana do osób wysokiego ryzyka – to działania wymagające specjalistycznego przygotowania, polegające na terapii interwencji, bądź leczeniu osób z symptomami zaburzeń.

7. Współzależnienie – utrwalona forma funkcjonowania w długotrwałej, trudnej i niszczącej sytuacji związanej z patologicznymi zachowaniami uzależnionego partnera, ograniczająca w sposób istotny swobodę wyboru postępowania, prowadząca do pogorszenia własnego stanu i utrudniająca zmianę własnego położenia na lepsze. Współzależnienie może wystąpić również w relacjach między członkami rodziny, przyjaciółmi czy współpracownikami.

III. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ, WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE:

1. Sytuacja demograficzna (opis Gminy)

Gmina Sobótka jest miejsko – wiejską gminą. Około 50% ludności zamieszkuje w mieście pozostałe 50% mieszka na wsiach. Zatem problemy społeczne, jakie występują na terenie gminy są

bardzo różnorodne. Występują problemy typowe dla obszarów wiejskich (szczególnie w rodzinach popegeerowskich) jak i typowe dla obszarów miejskich (skupiska rodzin z dysfunkcjami na niewielkich obszarowo terenach o ścisłej zabudowie).

Powierzchnia gminy: 136 km². Gmina składa się z miasta Sobótka oraz 23 sołectw (Rogów Sobócki, Mirosławice, Michałowice, Kryształowice, Siedlakowice, Okulice, Wojnarowice, Żerzuszyce, Olbrachtowice, Ręków, Stary Zamek, Strachów, Przewodowice, Świątniki, Księginice Małe, Będkowice, Sulistrowice, Sulistrowiczki, Przemilów, Strzegomiany, Garncarsko, Kunów, Nasławice).

2. Najważniejsze dane demograficzne

Liczba mieszkańców całej gminy wynosi 12 914 osób. Liczba mieszkańców naszej Gminy nie odzwierciedla dokładnej liczby ludności, gdyż na terenie mieszkają i przebywają również osoby (domki letniskowe oraz nowe zabudowania), które nie są zameldowane na naszym terenie (ponadto meldunek nie jest już wymagany).

Tabela 1. Stan ludności w gminie Sobótka w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Ogółem	12 831	12 827	12 914
Kobiety			
Ogółem	6 558	6 547	6 599
Wiek 0-18 lat	1 073	1 121	1 133
Wiek produkcyjny 18- 59	3 684	3 522	3 542
Wiek emerytalny 60-	1 801	1 904	1 924
Mężczyźni			
Ogółem	6 273	6 280	6 315
Wiek 0-18	1 195	1 228	1 233
Wiek produkcyjny 18-64	4 263	4 138	4 148
Wiek emerytalny 65-	832	914	934

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2017, 2018, 2019 praz dane GUS

Według Prognozy ludności Polski na lata 2008-2035, którą opracował Główny Urząd Statystyczny wynika, że będzie obserwowane dynamiczne starzenie się struktury ludności w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że będziemy mieć powoli starzejące się społeczeństwo, a co za tym idzie pojawią się inne problemy i potrzeby tych osób. Dynamikę tą w latach 2017 – 2019 pokazuje powyższa tabela.

Analizując sytuację demograficzną Gminy Sobótka należy również zwrócić uwagę na strukturę mieszkańców w podziale na wiek. W roku 2019 ludność w wieku nieprodukcyjnym stanowiła 40, 5% ludności gminy. Obywatele wieku produkcyjnego (przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się osoby zdolne do pracy, znajdujące się w wieku 18 – 64 lata w przypadku mężczyzn oraz 18 – 59 w przypadku kobiet) stanowili 59, 5% ludności gminy.

Współczynnik obciążenia demograficznego to stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego. W przypadku Gminy Sobótka wskaźnik ten od roku 2013 do roku 2019 systematycznie rośnie. Co wskazuje na fakt, iż z roku na rok wzrasta liczba osób znajdujących się w wieku nieprodukcyjnym. Świadczy to o starzeniu się społeczności Gminy Sobótka

3. Bezrobocie w gminie

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu znacząco wzrosła w I połowie 2020 roku w stosunku do lat poprzednich, najprawdopodobniej przyczyniła się trudna sytuacja w gospodarce, spowodowana ograniczeniami związanymi z pandemią wirusa Covid-19, powyższe dane przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Rynek pracy w Gminie Sobótka

	2017	2018	2019	I-VI 2020
Bezrobotni ogółem	171	141	118	164
Bezrobotni długotrwale ogółem	95	70	46	66
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	23	26	27	31
Poszukujący pracy	5	1	3	2

Źródło: Analizy i statystyki Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu

4. Problemy w obszarze pomocy społecznej

Na przestrzeni lat 2017-2019 można zaobserwować zmniejszanie się liczby rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (tabela nr 3). W 2017 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce udzielił wsparcia 351 rodzinom. Rok później 303, a w 2019 r. 259 rodzinom. Główną przyczyną tej sytuacji jest poprawa sytuacji bytowej rodzin spowodowanej między innymi wzrostem płacy minimalnej, wzrostem wysokości pobieranych świadczeń a także możliwością ubiegania się o różne nowe zasiłki, dodatki takie jak np. świadczenie wychowawcze tzw. 500+, świadczenie uzupełniające dla osób niepełnosprawnych, dobry start.

Część rodzin nie kwalifikuje się do udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej z uwagi na niespełnione kryterium dochodowe, które od dnia 1 października 2018 r. wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 701, 00 zł, a dla osoby w rodzinie 528, 00 zł. Natomiast część osób usamodzielniała się i przestała korzystać z systemu pomocy społecznej.

W obecnych czasach rodziny w mniejszej skali borykają się z problemami finansowymi, jednak pojawiają się problemy natury wychowawczej, prowadzeniu gospodarstwa domowego, prawidłowego gospodarowania budżetem domowym, jak i samotnością osób oraz starzeniem się społeczeństwa.

Tabela 3. Liczba osób i rodzin objętych pomocą z ustawy o pomocy społecznej w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	351	303	259
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	733	620	510

Źródło: Sprawozdania statystyczne MPiPS z lat 2017-2019

Główne powody przyznania pomocy społecznej latach 2017-2019

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 7) pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach

niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W tabeli Nr 4 przedstawiono powody udzielenia pomocy w latach 2017-2019 przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce. Jest to długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność opiekuńczo- wychowawcza i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W omawianym okresie można zauważyć, że kolejność występowania trudnych sytuacji życiowych nie ulega znacznej zmianie. Z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny w 2017 r. udzielono wsparcia 9 rodzinom, rok później 7, a w 2019 r. objęto pomocą 5 rodzin.

Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej z ustawy o pomocy społecznej w latach 2017-2019

Powody	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	51	106	49	104	40	75
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	8	8	6	6	12	13
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	129	27	134	21	99
W tym: wielodzietność	13	80	17	98	14	72
Bezrobocie	41	105	35	90	24	52
Niepełnosprawność	111	162	107	147	86	104
Długotrwała lub ciężka choroba	142	223	138	227	122	216
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	36	137	37	130	33	114
W tym: rodziny niepełne	22	71	28	90	29	90

W tym: rodziny wielodzietne	7	45	8	41	8	40
Przemoc w rodzinie	1	4	1	1	1	3
Alkoholizm	9	17	7	10	5	11
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	13	4	4	3	3
Zdarzenie losowe	3	5	4	5	1	1
Sytuacja kryzysowa	1	3	0	0	0	0
Narkomania	1	1	2	2	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	4	11	0	0	0	0

Zródło: Sprawozdania statystyczne MPiPS z lat 2017-2019

Świadczenia (pieniężne i niepieniężne) przyznane rodzinom w ramach realizacji zadań zleconych i zadań własnych w latach 2017-2019.

Ustawa o pomocy społecznej (art. 36) dzieli świadczenia z pomocy społecznej na pieniężne i niepieniężne. Do świadczeń pieniężnych należy: zasiłek stały, okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Natomiast do świadczeń niepieniężnych: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie. Świadczenia udzielane rodzinom w latach 2017-2019 z podziałem na pieniężne i niepieniężne realizowane przez Ośrodek Pomocy w Sobótce przedstawia Tabela Nr. 5.

Wsparcie w postaci pracy socjalnej stanowi bardzo ważną rolę w pomocy społecznej świadczonej na rzecz klientów Ośrodka. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania

pogorszeniu się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Jest świadczona osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W omawianych latach liczba rodzin objętych pomocą z podziałem na rodzaj udzielonej pomocy była bardzo wyrównana.

Tabela Nr 5

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin		
	2017	2018	2019
Świadczenia pieniężne	238	233	220
Świadczenia niepieniężne	118	107	98
Praca socjalna	301	245	207

Źródło: Sprawozdania statystyczne MPiPS z lat 2017-2019

5. Problemy związane z bezpieczeństwem lokalnym

Ilość Interwencji ogółem podejmowanych przez Komisariat Policji w Sobótce w latach 2017-2019 była na podobnym poziomie. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela Nr 6. Interwencje te dotyczą wszystkich rodzajów zgłoszeń.

Tabela Nr 6

	2017	2018	2019
Ilość Interwencji	2471	2476	2537

Źródło: dane statystyczne z Komisariatu Policji w Sobótce

Podczas Interwencji Policji, które odbywały się w rodzinach zakładano procedurę Niebieskiej Karty- część A, jeśli doszło tam do jakiegokolwiek przemocy. Nierzadko pierwszy sygnał o tym, że w rodzinie dzieje się coś złego to wezwanie właśnie policji do tzw. awantury domowej przez

sąsiadów lub uczestników zajścia. Poniższa tabela Nr 7 przedstawia ilość wypełnionych Niebieskich Kart podczas Interwencji. Można zauważyć spadek zakładanych Niebieskich Kart spowodowane to jest faktem, że inne instytucje również zakładają Niebieskie Karty, które przekazywane są później na Komisariat Policji, jak również fakt, że w poprzednich latach w jednej rodzinie zakładanych było kilka Niebieskich Kart.

Wśród zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie, zdecydowanie najczęściej pokrzywdzonymi są kobiety. Podobną zależność można zaobserwować także w ogólnopolskich statystykach. Z drugiej strony mężczyznom, którzy są ofiarami przemocy w rodzinie jest trudno przyznać się do bycia ofiarą i sięgnięcia po pomoc.

Tabela Nr 7.

	2017	2018	2019
Procedury Niebieskiej Karty wszczęte podczas Interwencji	26	26	16

Źródło: Dane z Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

6. Czynniki mogące sprzyjać uzależnieniom.

6.1 Sytuacja materialna

Osoby uzależnione dosyć często charakteryzują się niezaradnością życiową, brakiem umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w wychowaniu dzieci. Z uwagi na duży odsetek osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej istotne jest minimalizowanie oraz zapobieganie szkodom spowodowanym występowaniem w rodzinie problemu alkoholowego, poprzez objęcie tych rodzin kompleksową pomocą o charakterze profilaktycznym i naprawczym oraz tworzenie systemowych programów pomocy osobom z problemem alkoholowym.

6.2 Przemoc w rodzinie

Zjawisko przemocy często wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Według danych statystycznych Policji większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania

się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Działania informacyjne w skali całego kraju oraz lokalne, w tym cykliczne kampanie „przeciw przemocy” przyczyniają się do zwiększenia wśród ofiar i świadków przemocy świadomości dotyczącej poznania swoich praw oraz nazw i adresów instytucji pomocowych.

Dzieciom i osobom dorosłym doświadczającym szkód ze strony osób nadużywających alkoholu oferowana jest systemowa pomoc wyjścia z kryzysu w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sobótce, w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w Punkcie Konsultacyjnym działającym przy Ośrodku Pomocy Społecznej, (przyjmuje w nim dwóch psychologów, terapeuta uzależnień, pedagog, prawnik), w Komisariacie Policji, w placówkach oświatowych.

Sprawcy przemocy motywowani są do podjęcia terapii w ramach realizowanego programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy. Ponadto organizowane są szkolenia z zakresu problematyki przemocy skierowane do różnych grup zawodowych m. in. pracowników socjalnych i policjantów, nauczycieli, kuratorów sądowych, pracowników służby zdrowia.

Analiza powyższych danych pokazuje, że istotnymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi uzależnień są przede wszystkim przemoc oraz wykluczenie społeczne. Koniecznym staje się, więc kontynuowanie Polityki społecznej Gminy Sobótka, która przyczynia się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz, poprzez różnorodne formy doskonalenia zawodowego i kształcenie kompetencji społecznych wśród grup ryzyka, dostarczy osobom zagrożonym uzależnieniem podstawowe kompetencje umożliwiające reintegrację społeczną.

Szczególnie ważne jest także kontynuowanie realizacji programów profilaktyki selektywnej skierowanych do grup szczególnie narażonych na uzależnienie tj. osób bezrobotnych, sprawców przemocy oraz osób wykluczonych społecznie. Punkt Konsultacyjny również jest działaniem, który powinien być kontynuowany, gdyż liczba osób, które korzystają z pomocy znacząca się zwiększa.

IV. DZIAŁANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych

Głównym celem działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sobótce jest prowadzenie działań w celu zapobiegania nadużywaniu alkoholu oraz środków

psychoaktywnych, promowanie zdrowego trybu życia, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym, integrowania społeczeństwa lokalnego, podejmowanie działań w zakresie poradnictwa, interwencji wobec osób nadużywających alkoholu i narkotyków, działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, prowadzenie rozmów motywacyjnych oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z zaistniałymi problemami alkoholowymi.

Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia.

Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Do kompetencji Komisji należą również zadania wynikające z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. Z 2019 r. poz. 852 ze zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 poz.218 ze zm.). Ponadto Komisja opiniuje nowe wnioski o wydanie pozwolenia na sprzedaż alkoholu oraz kontroluje placówki, które sprzedają alkohol.

Zadania ustawowe Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Opiniowanie, inicjowanie i współpraca w zakresie realizacji zadań wykonywanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.
2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu a w szczególności:
 - a) przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym występowaniem przesłanek z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - b) wezwanie na rozmowę osoby, co, do której wpłynęło zgłoszenie i motywowanie jej do zaprzestania nadużywania alkoholu i/lub poddania się dobrowolnemu leczeniu,
 - c) w przypadku braku zgody na dobrowolne leczenie się – skierowanie na badania przez biegłych(psycholog, psychiatra) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia,
 - d) przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym,
 - e) złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rejonowego.

3. W przypadku wystąpienia równocześnie przemocy, uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”
4. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust.1 i 2 ustawy limit punktów i zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych).
5. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia Burmistrza).

Zasady kontroli punktów

1. Kontroli podlegają przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży.
2. Kontrole przeprowadzają członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub wspólnie z funkcjonariuszami Policji.
3. Zakres kontroli obejmuje:
 - a. zgodność prowadzonej sprzedaży napojów alkoholowych z aktualnie ważnym zezwoleniem,
 - b. przestrzeganie warunków ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Osoby kontrolujące mają prawo do:
 - a. wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części, gdzie jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych, w dniach i godzinach, w których jest prowadzona ta działalność,
 - b. żądania okazania zezwoleń oraz pisemnych lub ustnych wyjaśnień.
5. Czynności kontrolnych, dokonuje się w obecności kontrolowanego, osoby zastępującej kontrolowanego lub przez niego zatrudnionej.
6. Protokół z kontroli, kontrolujący przekazują Przewodniczącemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Podmiot kontrolowany, w przypadku otrzymania zaleceń pokontrolnych w terminie 30 dni od dnia przeprowadzenia kontroli, przesyła do organu wydającego zezwolenia pisemną informację o wykonaniu zaleceń.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują

wynagrodzenie za realizację zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w wysokości 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie miesięcznie. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy wypłat sporządzonej na podstawie list obecności na posiedzeniach Komisji. Członkowi Komisji, który nie brał udziału w jej pracach w ciągu danego miesiąca nie przysługuje wynagrodzenie.

Tabela nr 8. Działania Gminnej Komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku.

Lp.	Kategoria działania	2019 rok
1	Liczba osób, z którymi Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku ze zgłoszeniami	10
2	Liczba zaopiniowanych wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu	46
3	Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu	24
4	Liczba posiedzeń, w których członkowie brali udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie	111
5	Liczba skierowanych na leczenie zamknięte	3

V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W GMINIE SOBÓTKA

Na terenie Gminy Sobótka istnieje wiele instytucji i organizacji, które realizują zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wśród nich wymienić należy:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej, w którego strukturze znajduje się:
 - Punkt Konsultacyjny
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
3. Komisariat Policji;
4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

5. Placówki oświatowe i kulturalne.

6. Grupa wsparcia AA

7. Świetlice środowiskowe i świetlice sportowe

8. Inne podmioty realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień posiadające w swoich statutach zapisy umożliwiające realizację tych zadań na terenie Gminy Sobótka.

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU

1. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców, głównie dzieci i młodzieży na temat problemów związanych z używaniem alkoholu oraz możliwości zapobiegania takim zjawiskom.

2. Rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego. Bez względu na to, czy mówimy np. o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków czy papierosów, spotykamy się z takim samym lub podobnym przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Sobótka na 2021 rok czynnikami chroniącymi.

Dlatego cel ten składa się z trzech części, które łączą strategie przeciwdziałania poszczególnym uzależnieniom i obejmują:

- profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- zwalczanie następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych, także e-papierosów,
- przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym

W ramach tego celu operacyjnego zaplanowaliśmy działania, które mają ograniczyć problemy ze zdrowiem, wynikające z uzależnień o raz używania substancji psychoaktywnych. Są to m. in.:

– działania profilaktyczne i edukacyjne, udoskonalanie oferty i zwiększanie dostępności do leczenia uzależnień,

– monitorowanie sytuacji związanej z uzależnieniami poprzez diagnozowanie problemów uzależnień w Gminie Sobótka

3. Zwiększenie dostępności i podniesienie, jakości pomocy dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym.

4. Zwiększenie kompetencji służb działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.
5. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych oraz członków rodzin osób z problemami wynikającymi z używania alkoholu lub innych środków psychoaktywnych.
6. finansowania bieżącej działalności świetlic dla dzieci z grup ryzyka w szczególności dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień oraz rodzin dysfunkcyjnych (dożywianie dzieci, wynagrodzenie opiekunów, zapewnienie materiałów dydaktyczno-edukacyjnych, organizacji wycieczek, dodatkowych zajęć tematycznych oraz spotkań świątecznych i okolicznościowych), wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendowanych programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki selektywnej adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców,
7. finansowania profilaktycznego wypoczynku letniego dla dzieci z grup ryzyka w szczególności dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień, który stanowi integralną częścią całorocznego funkcjonowania świetlic opiekuńczo-wychowawczych.
8. udzielania w Punkcie Konsultacyjnym pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej rodzinom z problemem uzależnień, współuzależnień oraz ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie; zakup niezbędnych artykułów i materiałów do Punktu.
9. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych.
10. współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi w ramach wsparcia realizacji szkolnych programów profilaktycznych,
11. organizacji pozaszkolnych konkursów profilaktycznych,
12. organizacji przeglądu zespołów teatralnych realizujących tematykę profilaktyczną, ukazujących pozytywne wzorce, zachowania oraz promujące pozytywnych liderów,
13. podnoszenia kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu oraz w zakresie przemocy.
14. zakupu materiałów edukacyjno – profilaktycznych oraz literatury i czasopism specjalistycznych związanych z realizacją Programu.

15. współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz osobami fizycznymi w działaniach promujących trzeźwość, zdrowy styl życia oraz działaniach kreujących i wspierających pozytywnych liderów,
16. przyjmowania zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu,
17. przygotowywania dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu, finansowanie kosztów wydania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia,
18. motywowania osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego – zaproszenia na rozmowę z przedstawicielem komisji,
19. opiniowania wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
20. zapewnienia skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych,
21. zakupu niezbędnych materiałów na potrzeby Komisji oraz obsługi Komisji,
22. dojazdów/dowozów związanych z realizacją zadań Programu,
23. prowadzenia poradnictwa w Punkcie konsultacyjnym Sobótce dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem; utrzymanie bazy lokalowej Punktu,
24. zwiększanie dostępności i podnoszenie, jakości specjalistycznych świadczeń w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu - wspieranie placówek leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok jest Burmistrz Miasta i Gminy Sobótka za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Sobótce oraz inne jednostki organizacyjne gminy.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Finansowanie realizacji poszczególnych zadań określa preliminarz wydatków zgodny projektem budżetu na 2021 rok w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz rozdziale 85153 – przeciwdziałanie narkomanii.

2. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wniesione przez podmioty gospodarcze w roku 2021.

IX. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring realizacji gminnego programu prowadzony będzie poprzez:

a) sprawozdania wewnętrzne – sprawozdanie finansowe i merytoryczne z realizacji Gminnego Programu będzie integralną częścią rocznego sprawozdania budżetowego składanego zgodnie z obowiązującymi przepisami Radzie Miejskiej w Sobótce.

b) sprawozdania zewnętrzne dla:

- Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii za pośrednictwem Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu.